

חק לישראל – פרשת נצבים יום ה'

תורה – דברים פרק ל'

(ב) וְשַׁבְתָּ עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם אֹתָהּ וּבִנְיָה בְּכֹל לְבָבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ: (ב) וְשַׁבְתָּ עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם אֹתָהּ וּבִנְיָה בְּכֹל לְבָבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ: (ג) וּתְתוּב לְדַחֲלָתָא דַּיִן אֱלֹהֶיךָ וּתְקַבַּל לְמִימְרָהּ כְּכֹל דִּי אָנָּא מְפַקְדָּהּ יוֹמָא דַּיִן אִתָּהּ וּבִנְיָה בְּכֹל לְבָבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ

(ג) וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶיךָ וְשָׁב וְקִבְּצָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְיָצָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: (ג) וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶיךָ וְשָׁב וְקִבְּצָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְיָצָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: (ד) וּתְתוּב יְיָ אֱלֹהֶיךָ יֵת שְׁבִי גְלוּתְךָ וּיְרַחֵם עָלֶיךָ וּיְתוּב וּיְכַנְסֶנְךָ מִכָּל עַמְמֵיָא דִּי יְבַדְדֶנְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְתַמּוֹ:

(ד) אִם יִהְיֶה גְדַחֲךָ בְּקִצְהָ הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבָּצֶה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ: (ד) אִם יִהְיֶה גְדַחֲךָ בְּקִצְהָ הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבָּצֶה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ: (ה) אִם יִהְיֶה גְלוּתְךָ בְּסִיפֵי שְׁמַיָא מִתַּמּוֹ וּיְכַנְסֶנְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמִתַּמּוֹ יִקְרַבְךָ:

(ה) וְהִבִּיאָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וּיְרֻשְׁתָּהּ וְהִיטְבָּה וְהִרְבָּה מֵאֲבֹתֶיךָ: (ה) וְהִבִּיאָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וּיְרֻשְׁתָּהּ וְהִיטְבָּה וְהִרְבָּה מֵאֲבֹתֶיךָ: (ו) וַיַּעֲלֶנּוּ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְאַרְעָא דִּירִיתוֹ אֲבָהֶתְךָ וְתַרְתָּהּ וַיּוֹטֵב לָהּ וַיַּסְגְּנָהּ מֵאֲבָהֶתְךָ:

(ו) וּמֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לִבְבְּךָ לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל לְבָבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיִּיךָ: (ו) וּמֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לִבְבְּךָ לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל לְבָבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיִּיךָ: (ז) וַיַּעֲדֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ יֵת טַפְשׁוֹת לְבָבְךָ וְיֵת טַפְשׁוֹת לְבָבְךָ דְּבִנְיָה לְמַרְחָם יֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל לְבָבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ בְּדִיל חַיִּיךָ:

רש"י

(ג) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶיךָ וְשָׁב וְקִבְּצָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְיָצָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה – ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶיךָ וְשָׁב וְקִבְּצָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְיָצָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה – לְכַחוּז וְהַסִּיב אֶת שְׁבוּתְךָ רְבוּתֵינוּ לְמַדּוּ מִכָּחוּז כְּזִיכּוּל שֶׁהַסִּיבָה שְׂרוּיָה עִם יִשְׂרָאֵל בְּצַרְתָּ גְלוּתָם וְכַסְנִגְלִין הַכַּחֲזִיב גְּלוּתָם לְעַמּוֹ שֶׁהוּא יִסּוּב עִמָּהֶם. וְעוֹד י"ל שֶׁגְּלוּל יוֹם קְצוֹז גְּלוּתָם

וּבְקוֹסֵי כְּאִילוֹ הוּא עֲלָמוֹ כְּרִיךְ לְהוֹיֵת אֹחוֹז בִּידֵינוּ מִמֶּשׁ אִישׁ אִישׁ מִמְקוֹמוֹ כְּעִנְיֵן שְׂנֵאֲמַר וְאִתָּם תִּלְקְטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִף בְּגִלוּתָם שֶׁאֵין הָאוֹמוֹת מַלְיָנוּ כֵּן וְשִׁבְתֵי אֶת שְׁבוּתָם בְּנֵי עַמּוֹ:

נביא – ישעיה פרק סג' ח'–יב'

(ח) וַיֹּאמֶר אֶף עַמִּי הִמָּה בְּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ: (ח) וְאָמַר בְּרַם עַמִּי אֵינִן בְּנֵי דְלֹא יִשְׁקְרוּ וְהוּא מִימְרָה לְהוֹן פְּרִיקָה:

(ט) בְּכֹל צָרָתָם לֹא (לוֹ) צָר וּמִלְּאָהּ פָּנָיו הוֹשִׁיעֵם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחַמְלָתוֹ הוּא גְּאֹלָם וַיִּנְטָלֵם וַיִּנְשָׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם: (ט) בְּכֹל עֵדוֹן דַּחְבוּ קְדֻמוּהֵי לְאִיתָאָה עֲלִיהוֹן עָקָא לֹא אַעִיק לְהוֹן וּמִלְּאָךְ שְׁלִיחַ מִן קְדֻמוּהֵי פְּרִיקִינוֹן בְּרַחֲמֵתָהּ וּבְמַחֲסָה עֲלִיהוֹן הָא שִׁיבִינוֹן וְנִטְלִינוֹן וְסוּבְרִינוֹן כָּל יוֹמֵי עֲלָמָא:

חק לישראל – פרשת נצבים יום ה'

(י) וְהִמָּה מָרוּ וְעִצְבוּ אֶת רוּחַ קִדְשׁוֹ וַיִּהְיֶה לָהֶם לְאוֹיֵב הוּא נִלְחָם בָּם: (י)
ואינן סריבו וארגיזו על מימר נביי קודשה ואתהפך מימרה להון לבעיל דבב הוא אגיה
קרבא בהון:

(יא) וַיִּזְכֹּר יָמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עִמּוֹ אֵיךְ הִמְעֵלָם מִיָּם אֶת רַעֲיֵי צֹאנֹו אֵיךְ הִשָּׂם
בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קִדְשׁוֹ: (יא) וחס על יקר שמה בדיל דוכרן טבותה דמן עלמא גבורן
דעבד על ידי משה לעמה דלמא יימר אן דאסקינון מן ימא אן דדברינון במדברא
כרעיא לענה אן דאשרי ביניהון ית מימר נביי קודשה:

(יב) מוֹלִידֵי לַיָּמִין מֹשֶׁה זָרוּעַ תַּפְאָרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם
עוֹלָם: (יב) דבר לימינא דמשה דרע תושבחתה בוע מי ימא דסוף מן קדמיהון למעבד
ליה שום עלם:

רש"י

מתאונן ואומר כל' תחינה היום בגולה זוכר
עמו את ימי עולם את ימי משה ובזכרו הוא
אומר איך משה רוענו המעלנו מים סוף. את
רועי לאנו – למיון רועה המעלה את לאנו
איך הוא אשר שם בקרב ישראל את רוח
קדשו של הקב"ה ולמדנו חוקים ומשפטי:
(יג) מוליד לימין משה זרוע תפארתו –
הקב"ה היה מוליד לימין משה את זרוע
גבורתו בכל עת שהיה כריך לעזרתו של
הקב"ה היה זרועו מוכן לימינו:

(ח) אך עמי המה – אע"פ שגלוי לפני
שיצגדו כי מכל מקום עמי הם והרי הם לפני
כזנים אשר לא יסקרו:

(ט) ככל כרחה – שהביא עליהם. לא כר –
לא היצר להם כפי מעלליהם שהיו ראויין
ללקות כי מלאך פניו הוא מיכאל שר הפנים
ממשמשי' לפניו הושיעם תמיד בשליחותו של
מקום:

(י) והמה מרו – הקניטו כמו ממרים הייתם:
(יא) ויזכור ימי עולם משה עמו – הנביא

כתובים – תהילים פרק קט יט'–כג'

(יט) תִּהְיֶה לוֹ כְּבִגְד יַעֲטָה וְלִמְזַח תִּמְיֵד יִחְגְּרָה: (יט) תהוי ליה היך לבוש יתעטף ולקמור
תדירא יזרזנה:

(כ) זֹאת פְּעֻלַּת שִׁטְנֵי מַאֲת יְהוָה וְהַדְּבָרִים דָּעַ עַל נַפְשֵׁי: (כ) דא עובדא דשטני מן יי
ודמללין בישתא על נפשי:

(כא) וְאַתָּה יְהוָה אֲדֹנָי עֲשֵׂה אֵתִי לְמַעַן שִׂמְךָ בִּי טוֹב חֶסֶדְךָ הַצִּילֵנִי: (כא) ואת
אלהים יי עבד עמי מן בגלל שמך היך טובך וחסדך פצי יתי:

(כב) בִּי עֲנִי וְאַבְיוֹן אֲנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבֵּי: (כב) ארום עניא וחשיכא אנא ולבי שפי בגוי:

(כג) כָּצַל בְּנִטּוֹתָיו נְהַלְכָתִי נִנְעֵרְתִּי כְּאַרְבֶּה: (כג) היך טולא בצליותיה אתגמרית אטלטלית
היך גובאי:

רש"י

(יט) תהי לו – הקללה מעטה כבגד (מלאתי).
ולמזח תמיד – חגורה, וכן ומזיח אפיקים
רפה (איוב ז') אזור החזקים פתח:
(כג) ככל כנטותו – לעת ערב. נענתי לשון
תשוק וטרוף ואוטס כארצה שהוא נודד ונע
ומטורף, (מלאתי):

חק לישראל – פרשת נצבים יום ה'

משנה – ערכין פרק ג'

(א) יש בערכין להקל ולהחמיר, בשדה אחזה להקל ולהחמיר, בשור המועד שהמית את העבד להקל ולהחמיר, באונס ומפתה ומוציא שם רע להקל ולהחמיר. יש בערכין להקל ולהחמיר ביצה, אחד שהעריך את הנאה שבשדאל ואת הפעור שבשדאל, נותן חמשים סלע. ואם אמר הרי דמיו עלי, נותן את שויו:

ולהחמיר, שהמריך את הכעור שבשדאל אפילו אין שוה חלף חמש סלעים נותן חמשים סלעים אם הנערך מנן עשרים ועד בן ששים:

רע"ב – (א) יש בערכין להקל ולהחמיר וכו' – כולו מפרש להו ואזיל לקמן בפרקין: את הנאה שבשדאל – אפילו שוה מאה מנה אינו נותן חלף חמשים סלע. והיינו להקל.

(ב) בשדה אחזה להקל ולהחמיר ביצה, אחד המקדיש בחולת המחוז ואחד המקדיש בפרדסות סבסטי, נותן בזרע חמור שעורים חמשים שקל כסף. ובשדה מקנה, נותן את שויו. רבי אליעזר אומר, אחד שדה אחזה ואחד שדה מקנה. מה בין שדה אחזה לשדה מקנה, אלא שבשדה אחזה נותן חמשי, ובשדה מקנה אינו נותן חמשי:

הקרקע בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף: ובשדה מקנה נותן את שויו – דבשדה מקנה כתיב (ויקרא כז) וחשב לו הכנה את מכסת הערכך, ואין מכסת חלף מנין דמיס, דהיינו כפי מה שהוא שוה, וכן הוא אומר (במדבר לא) והרמות מכס: אחד שדה אחזה ואחד שדה מקנה – שהרי נאמר בשדה אחזה וחשב, ונאמר בשדה מקנה וחשב, מה בשדה אחזה דבר קלוב, אף שדה מקנה דבר קלוב, דהיינו זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף: ובשדה מקנה אינו נותן חומש – דבשדה מקנה כתיב מכסת הערכך, הקישו הכתוב לערכין, מה ערכין אין מוסיף חומש, אף שדה מקנה אין מוסיף חומש. ואין הלכה כרבי אליעזר:

רע"ב – (ב) בחולת המחוז – סביבות העיר. שאינה משובחת כל כך מפני מדרס הרגלים: חולת – סביבות. כמו מחול הכרס (כלאים פ"ד): מחוז – עיר. פירוש אחר, מחוז, אם מקום של חלף שדותיהן חסובים: בפרדסות – מקום שיש בו הרבה אילנות נטועים: סבסטי – אם מקום. והאילנות אם מעולים מאוד: נותן – מי שפודה אותן מן ההקדש בין בעלים בין איש אחר: בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף – אם תחלת היוכל היא. ואם לאו, מגרע משנים שעברו סלע ופונדיון לשנה. בית זרע חומר שעורים, מקום ראוי לזרוע כור, דהיינו שלשים סאה של שעורים. והוא גדול ממקום זריעת כור של חטין. והמקדיש שדה אחזה מלאה אילנות, כשהוא פודן פודה האילנות בשוין, וחוזר ופודה את

(ג) בשור המועד שהמית את העבד להקל ולהחמיר ביצה, אחד שהמית את הנאה שבפעבדים ואת הפעור שבפעבדים, נותן שלשים סלע, המית בן חורין, נותן את שויו. חבל בזה ובזה, משלם נזק שלם:

דעבד בין בנן חורין, ולא המיתו, משלם נזק שלם:

רע"ב – (ג) המית בן חורין נותן את שויו – דכתיב (שמות כא) אם כופר יושט עליו ונתן פדיון נפשו, דמי ניזק: חבל בזה ובזה – בין

חק לישראל – פרשת נצבים יום ה'

(ד) באונס ובמפתה להקל ולהחמיר ביצד, אֶחָד שְׁאַנֵּס וּפְתָה אֶת הַגְּדוּלָּה שֶׁבִּפְהֶנָּה וְאֶת הַקְּטָנָה שֶׁבִּישְׂרָאֵל, נוֹתֵן חֲמִשִּׁים סָלַע. וְהַבִּשְׁתִּית וְהַפְּגָם, הַכֹּל לְפִי הַמְּבִיֵּשׁ וְהַמְתַּבְּיֵשׁ:

רע"ב - (7) פגם - שמין כמה אדם רוצה ליתן בין שפחה בתולה לשפחה בעולה להשיאה לעבדו שיש לו קורת רוח הימנו: לפי

(ה) במוציא שם רע להקל ולהחמיר ביצד, אֶחָד שֶׁהוֹצִיא שֵׁם רָע עַל גְּדוּלָּה שֶׁבִּפְהֶנָּה וְעַל קְטָנָה שֶׁבִּישְׂרָאֵל, נוֹתֵן מֵאָה סָלַע. נִמְצָא הָאוֹמֵר בְּפִיו יֵתֵר מִן הָעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה. שֶׁכֵּן מְצִינֵנוּ, שֶׁלֹּא נִחַתָּם גְּזֵר דִּין עַל אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּדְבָּר אֲלָא עַל לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יד), וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עֲשׂוֹר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי:

רע"ב - (ה) נמצא האומר בפיו יתר מן העושה מעשה - שהאומר לא מלאתי בתולים נותן מאה. והאונס דמוציא בתולים על ידי

מעשה נותן חמשים: גזר דין - שלא ליכנס לארץ: זה עשר פעמים - גזי מרגלים כתיב, דמשמע על זה נתחתם גזר דינס:

גמרא - ערכין דף יד' ע"ב

והבושת והפגם הכל לפי המבייש והמתבייש: גמרא אמאי אימא חמשים סלעים אמר רחמנא מכל מילי אמר רב זעירא יאמרו בעל בת מלכים חמשים בעל בת הדיוטות חמשים א"ל אביי א"ה גבי עבד נמי יאמרו עבד נוקב מרגלית שלשים עבד עושה מעשה מחט שלשים אלא אמר רב זעירא אילוז באו עליה שנים אחד שלא כדרכה ואחד כדרכה יאמרו בעל פגומה חמשים בעל שלמה חמשים א"ל אביי אי הכי גבי עבד נמי יאמרו עבד בריא שלשים עבד מוכה שחין שלשים אלא אמר אביי אמר קרא תחת אשר עינה מכלל דאיכא בושת ופגם רבא אמר דאמר קרא ונתן האישי השוכב עמה וגו' הנאת שכיבה חמשים מכלל דאיכא מילתא אחרייתי ומאי ניהו בושת ופגם:

רש"י על הגמרא

חילוק דיהיב דמי בוסת לשלימה טפי מפגומה: מוכה שחין - להוי פגום דומיא דנבעלה שלא כדרכה: תחת אשר עינה - רישיה דקרא ונתן האישי השוכב עמה לאזי הנערה חמשים כסף וגו' (דברים כב) דמשמע הני חמשים כסף יתן בשביל קנס העינוי ומדלאיכטריך למכתב הכי מכלל דמזיחייב מילי אחרנייתא כגון בוסת ופגם ללאו קנסא דעינוי

מכל מילי - ובוסת ופגם לא ליחייב ליה: בעל בת הדיוטות כו' - בתמיה אכל השתא כי יהיב בוסת יש חילוק בין בת מלכים לבת הדיוטות: אילו באו עליה שנים אחד שלא כדרכה - תחילה ואח"כ בא עליה זה כדרכה לאכתי הואי בתולה ואית לה קנס וויאמרו זה שבעל פגומה דליכא בוסת כולי האי יהיב נ' סלעים ואילו בעל בתולה שלימה לא יהיב נמי אלא חמשים אכל השתא גבי בוסת איכא

חק לישראל – פרשת נצבים יום ה'

נינהו דכלאו עינוי נמי איכא צוסת ופגס היינו נזק שזוה פחות מצתחילה:

זוהר – אמור דף עט' ע"ב

סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ובקע כל אינון רקיעין, ורחמי מתערין, ומטי יהוא קלא לרישיה דיעקב (דף ק' ע"א) ויעקב אתער, וחמי לאברהם מתתקן בגיטא אחרא, פדין אחרין תרנוויהו ביה ביצחק, דא מהאי סטרא, ודא, מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר. והני תלתא סדרין, פלהו סדרא חד:

סדרא אחרא, קלא נפיק, וסליק, ונטיל לאברהם מאתרין, ונגיד ליה לתתא, לאתר דתוקפיהו דיעחק שריין וקיימן ליה לאברהם בגווייהו:
סדרא תנגינא, נפיק קלא תבירא, לא תקיפא פקדמאה, לא דחליש יהוא קלא דתקע, אלא דההוא קלא לאו איהו לגבי יצחק בקדמיתא, דתמן תוקפא תקיפא שריא, אלא לגבי אינון בי דינא דלתתא, דאינון רפויין יתיר, וכלהו חמאן לאברהם לגבייהו, ואתפפין קמיה:

אדהכי, סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ואתער ברישיה דיעקב, ונגיד ליה לתתא לההוא אתר דאינון גבוראן שריין, וקאים לקבלייהו, אברהם מהאי סטרא, ויעקב מהאי סטרא, ואינון באמצעיתא. פדין אתפפין פלהו, ומשפתחין (ס"א ומשתככי) באתרייהו. והני פלהו סדרא אחרא תנגינא:

סדרא בתרא, דבעיין לסלקא לון לאתרייהו, ולייטבא (ס"א ולישראל) בינייהו ליעחק פמלקדמין. בגין דהאי בעי לישראל ליה באתריה, ולא יפוק בתוקפוי לבר, פדין דינין פלהו אתפפין, ורחמין אתערין. על דא בעי לכוננא לבא ורעותא בהני קלי, ולמהדר בתיובתא קמי מאריהו. פדין פד ישראל מתקני ומסדרי קליו ברעותא דלבא פדקא יאות, בשופרא דא אהדר ההוא שופר עלאה, וכד אהדר, מעטרא ליה ליעקב, ואתתקן כלא. וכורסייא אחרא רמיו, וכדין חידו אשתכח בכלא, וקודשא בריה הוא מרחם על עלמא. ופאה חולקיהו דישראל, דינעין לנגדא ולאמשבא (דף ק' ע"ב) למאריהו, מדינא לרחמי, ולתקנא פלהו עלמין על ידיהו:

תא חזי, לקבל דא, תלתא ספרין פתיחין ביומא דא, וכמה דרחמין מתערין, ודינין קשיין אתפפין ועאלין לדוכתייהו. פה הוא לתתא פגוונא דלעילא, דינין קשיין אתפפין ואתעברו מעלמא. ומאן אינון. אליו אינון דשעים גמורים, דאינון דינין קשיין דאתפפין ואתעברו מעלמא. ועל דא נכתבים ונחתמים וכו'. אמר רבי אבא, ודאי דא הוא ברירא דמלה, בריה דחמנא דשאילנא ורווחנא בהני מילי:

חק לישראל – פרשת נצבים יום ה'

הלכה – הרמב"ם הלכות ברכות פרק ו'

(א) כל האוכל הפת שמברכין עליו המוציא צריך נטילת ידים תחלה וסוף ואע"פ שהיא פת חולין ואע"פ שאין ידיו מלוכלכות ואינו יודע להן טומאה לא יאכל עד שיטול שתי ידיו וכן כל דבר שטיבולו במשקין צריך נטילת ידים תחילה:

(ב) כל הנוטל ידיו בין לאכילה בין לקריאת שמע בין לתפלה מברך תחלה אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים שזו מצות חכמים שנצטוינו מן התורה לשמוע מהן שנאמר על פי התורה אשר יורוך ומים אחרונים אין מברכין עליהן שאינם אלא מפני הסכנה ולפיכך חייב אדם להזהר בהן ביותר:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, גר גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.